

نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای و ظرفیت اجتماعی (مورد مطالعه: اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمان)

سمیه سلیمانی^۱، سنجر سلاجقه^{۲*}، محمد جلال کمالی^۳، سمانه مهدی زاده^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۲۸

چکیده

هدف از پژوهش حاضر ارزیابی نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای بر اساس مدل ظرفیت اجتماعی است و به صورت آمیخته (کیفی-کمی) انجام شد. بخش کیفی با استفاده از رویکرد داده بنیاد از طریق مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته با ۱۵ نفر از خبرگان حوزه توسعه و تعاون و نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی انجام شد. در بخش کیفی پس از ۳ مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی، مدل پژوهش شامل ۶ مقوله اصلی، ۴۵ مقوله فرعی و ۲۶۰ مفهوم ارائه گردید. در بخش کمی برای اعتبارسنجی مدل از رویکرد حداقل مربعات جزئی استفاده شد. جامعه آماری این تحقیق وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان‌های وابسته آن می‌باشد که اداره کل استان کرمان به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شد. لازم به ذکر است تعداد کارشناسان، معاونین و مدیران این اداره کل مذکور در مجموع ۲۵۰ نفر هستند که تماماً به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها در بخش کمی از پرسشنامه محقق ساخته برآمده از مدل شامل ۴۵ گویه در قالب طیف ۵ گانه لیکرت استفاده شد. نتایج بخش کمی نشان داد که شرایط علی بر مقوله محوری و شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای و مقوله محوری بر راهبردها تأثیر داشتند؛ همچنین راهبردها بر پیامدهای ارزیابی نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای بر اساس مدل ظرفیت اجتماعی اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمان تأثیر می‌گذارند. نتایج نشان می‌دهد مدل این پژوهش جهت شناخت و آگاهی مدیران در زمینه مفاهیم و مقوله‌های تأثیرگذار بر ارزیابی نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای بر اساس مدل ظرفیت اجتماعی مناسب می‌باشد.

کلمات کلیدی: تعاون، توسعه پایدار منطقه‌ای، ظرفیت اجتماعی، رویکرد آمیخته، نظریه داده بنیاد، حداقل مربعات جزئی (PLS)

مقدمه

سازمان‌دهی، به افراد و گروه‌ها امکان می‌دهد تا در فعالیتهای اقتصادی خود با یکدیگر همکاری کنند و منافع مشترک خود را بهبود ببخشند (لافونت و همکاران، ۲۰۲۳). تعاون اقتصادی می‌تواند باعث افزایش تولید و اشتغال شود، به دسترسی به منابع و فناوری‌های نوین کمک کند و در نهایت به افزایش رفاه اقتصادی جامعه منجر شود. علاوه بر این، تعاون در حوزه اجتماعی نیز می‌تواند به توسعه پایدار کمک کند. با همکاری و همبستگی بین افراد و گروه‌ها، امکانات و خدمات اجتماعی بهبود می‌یابد و

تعاون به عنوان یکی از اصول اساسی توسعه پایدار، نقش بسیار مهمی در افزایش ظرفیت اجتماعی و بهبود شرایط زندگی افراد و جوامع دارد. تعاون در واقع به معنای همکاری و همبستگی بین افراد و گروه‌ها است که به منظور تحقق توسعه پایدار در حوزه‌های مختلف مانند اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی ایجاد می‌شود. تعاون در حوزه اقتصادی، به عنوان یک شکل نوین از سازمان‌دهی اقتصادی، نقش بسیار مهمی در توسعه پایدار دارد. این نوع

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت دولتی / گرایش تطبیقی گرایش تطبیقی و توسعه، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

۲. دانشیار، گروه مدیریت دولتی / گرایش تطبیقی گرایش تطبیقی و توسعه، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

۳. استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

۴. مربی، گروه مدیریت دولتی / گرایش تطبیقی گرایش تطبیقی و توسعه، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

محدودیت‌های مربوطه، تحقیق و بررسی در مورد نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای انجام شود. این تحقیقات می‌توانند به ما کمک کنند تا بهبودهای لازم را در تعاون و توسعه پایدار منطقه‌ای ایجاد کنیم و بهترین راهبردها و سیاست‌ها را برای توسعه پایدار منطقه‌ای تعیین کنیم؛ بنابراین با توجه به موارد فوق، سؤال اصلی که در این بین مطرح می‌شود بدین شرح است که نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای بر اساس مدل ظرفیت اجتماعی اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمان چگونه است؟

مبانی نظری

تعاون

تعاون اساساً به مبادله ایده‌ها، کالاهای مادی یا نیروی کار در تعقیب منافع مشترک دو یا چند نفر اشاره دارد. درحالی‌که دیدگاه‌های کلاسیک، تعاون را مخالف رقابت می‌دانند، رویکردهای تکاملی کنونی معتقدند که رفتارهای مشارکتی اغلب در طول مبادلات رقابتی ضروری است، به‌ویژه با افزایش اندازه گروه‌های رقیب (جورگسون و پناه‌ورراگیره^۲، ۲۰۲۲). مقیاس همکاری انسانی، یک پازل تکاملی است. همه شواهد موجود نشان می‌دهند که جوامع پلیوسن، مانند جوامع نخستی‌های اجتماعی دیگر بوده‌اند (فولی و گمبل^۳، ۲۰۰۹ نقل در بوید و ریچرسون^۴، ۲۰۰۹) و این بدان معناست که روان‌شناسی انسان به‌گونه‌ای تغییر کرده است که از جوامع بزرگ‌تر و تعاونی‌تر که ویژگی انسان‌های امروزی است، حمایت می‌کند. سازگاری فرهنگی یک عامل کلیدی در این تغییرات است. در طول یک میلیون سال گذشته، مردم توانایی یادگیری از یکدیگر را تکامل دادند و امکان تکامل تجمعی و فرهنگی را ایجاد کردند. انطباق سریع فرهنگی همچنین منجر به تفاوت‌های مداوم بین گروه‌های اجتماعی محلی می‌شود و سپس رقابت بین گروه‌ها منجر به گسترش رفتارهایی می‌شود که توانایی رقابتی آن‌ها را افزایش می‌دهد (همان منبع). باین‌حال، علاوه بر این، انسان‌ها مکانیسم‌های اجرایی فعالی مانند پاداش، مجازات و ایجاد شهرت را تکامل داده‌اند. انسان‌ها مکانیسم‌های شناختی منحصربه‌فردی را ایجاد کرده‌اند که به آن‌ها اجازه می‌دهد تا تعاملات گذشته با دیگران را برای مدت طولانی پیگیری کنند، مشارکت افراد در فعالیت‌های مشترک

مشکلات اجتماعی مانند فقر و بیکاری کاهش می‌یابند. همچنین، تعاون می‌تواند به ایجاد تعادل اجتماعی و افزایش عدالت اجتماعی کمک کند و به تقویت هویت و اعتبار اجتماعی افراد و جوامع بپردازد. در حوزه زیست‌محیطی نیز تعاون می‌تواند نقش مهمی در توسعه پایدار ایفا کند. با همکاری و همبستگی بین افراد و گروه‌ها، می‌توان برنامه‌ها و اقدامات مشترکی را برای حفظ و بهبود محیط‌زیست انجام داد. تعاون می‌تواند به اشتراک‌گذاری منابع طبیعی، کاهش آلودگی، حفاظت از تنوع زیستی و توسعه پایدار منابع زیستی کمک کند. همچنین، با توجه به تغییرات اقلیمی و مشکلات محیط‌زیستی جهانی، تعاون می‌تواند به ایجاد راهکارهای مشترک برای مقابله با این چالش‌ها و ایجاد سازگاری با تغییرات آینده کمک کند (آمادور و همکاران^۱، ۲۰۲۱). به‌طور کلی، تعاون از طریق ایجاد ظرفیت اجتماعی، می‌تواند به توسعه پایدار در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی کمک کند. این شکل همکاری و همبستگی بین افراد و گروه‌ها، بهبود شرایط زندگی و رفاه اجتماعی را به همراه دارد و کمک می‌کند تا به یک جامعه پایدارتر و متعادل‌تر دست‌یافته شد؛ بنابراین نقش تعاون در توسعه پایدار و ابعاد مختلف آن از طریق ظرفیت‌سازی اجتماعی دارای اهمیت بوده و از این‌رو به عنوان هدف تحقیق حاضر انتخاب شده است.

در مجموع، تحقیق و بررسی نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای بر اساس مدل ظرفیت اجتماعی مزایا و معایب خود را دارد. از یک‌سو، این تحقیقات کمک می‌کنند تا بهتر درک شود که چگونه تعاون و همکاری بین اعضا و جوامع محلی می‌تواند در توسعه پایدار منطقه‌ای مؤثر باشد. همچنین، با شناسایی عوامل مؤثر و تعیین راهبردها و سیاست‌ها، می‌توان بهبودهای لازم را در تعاون و توسعه پایدار منطقه‌ای ایجاد کرد. از سوی دیگر، تحقیق و بررسی در این زمینه ممکن است هزینه‌بر و زمان‌بر باشد و نیازمند منابع و تخصص است. همچنین، دسترسی به داده‌ها و محدودیت‌های مربوطه ممکن است مشکل باشد و تأثیر نظرات شخصی در تحلیل نتایج و تفسیر آن‌ها را داشته باشد. همچنین، عدم قطعیت در نتایج نیز یکی از معایب این تحقیقات است. به‌طور کلی، با توجه به مزایا و معایب این تحقیقات، لازم است با استفاده از روش‌های علمی و منطقی و با در نظر گرفتن شرایط و

را پیگیری کنند و تمام این اطلاعات مرتبط را به دیگران منتقل کنند. این به انسان اجازه می‌دهد تا در تعامل مستقیم و غیرمستقیم متقابل شرکت کند و تعاملات مشترک را در سطح دوتایی بین افراد غیر مرتبط حفظ کند. درعین حال، این مکانیسم‌های اجرایی در حفظ همکاری متقابل در گروه‌های بزرگ و حل مشکلات اقدام جمعی کلیدی هستند و به آن‌ها اجازه می‌دهند تا استراتژی‌های مشارکتی را به شیوه‌ای انعطاف‌پذیرتر به کارگیرند (ملیس و سمان^۱، ۲۰۱۰). تغییر اکولوژیکی کلیدی، تغییری بود که تک‌تک انسان‌ها را برای امرارمعاش به یکدیگر وابسته کرد که به‌طور طبیعی منجر به کمک به افرادی شد که فرد به آن‌ها وابسته بود. این امر مستلزم توسعه مهارت‌های شناختی برای قرار دادن سرخود با دیگران در اعمال همکاری و ارتباط متقابل بود. همچنین افراد را ملزم می‌کرد که برخی از گرایش‌های خودخواهانه را سرکوب کنند، مثلاً برای غنائم یا تقاضای مجانی (تومازو و همکاران^۲، ۲۰۱۲). داروین^۳، همکاری را چالشی گیج‌کننده برای نظریه انتخاب طبیعی خود می‌دانست. علفه جویی و پرورش تعاون، زمینه تکاملی را برای درک تکامل همکاری در انسان‌ها فراهم می‌کند، زیرا بازده حاصل از همکاری در این فعالیت‌ها در اجداد شکارچی-گردآورنده ما زیاد بوده است. باین حال، ویژگی‌های مشتق شده از همکاری انسانی، نشانه‌هایی از مکانیسم‌هایی را به ما می‌دهد که می‌تواند منجر به دسته‌بندی شود. این ویژگی‌های مشتق شده عبارت‌اند از:

اول، دامنه همکاری - همکاری بین تعامل کنندگان نامرتب و اغلب کوتاه‌مدت مشاهده می‌شود.

دوم، مقیاس همکاری - همکاری فراتر از جفت‌ها گسترش می‌یابد و شامل گروه‌های محدود شده است که از نظر اندازه و هویت متفاوت هستند.

سوم، تنوع در همکاری - همکاری انسانی هم در زمان و هم در مکان مطابق با هنجارهای فرهنگی و اجتماعی متفاوت است (آپیسلا و سیلک^۴، ۲۰۱۹).

سرمایه اجتماعی^۵

مفهوم «سرمایه اجتماعی» در علوم اجتماعی منحصر به فرد است، زیرا هم علاقه عمومی به اشکال و پیامدهای مختلف

آن برای کنشگران اجتماعی وجود دارد و هم درعین حال، در مورد فایده نظری و تجربی آن اختلاف نظر جدی وجود دارد. این تا حدی به دلیل محبوبیت باورنکردنی است که این مفهوم در سراسر علوم اجتماعی از اواخر دهه ۱۹۸۰ به دست آورده است. این الهام‌بخش ادبیات گسترده‌ای است که بررسی کامل آن تقریباً غیرممکن است. به‌عنوان مثال، جستجوی ساده در وبسایت گوگل اسکالر^۶ برای «سرمایه اجتماعی» بیش از یک میلیون نتیجه به دست می‌دهد. سرمایه اجتماعی، برای اکثر محققان، شامل یک عنصر روابط اجتماعی (به‌عنوان مثال، پیوندهای شبکه اجتماعی مشخص) و یک منبع یا مؤلفه منفعت (مثلاً اعتماد) در سطح کنشگر فردی یا جمعی است. تحقیقات، تحقیقات بهداشتی و سیاست عمومی، در میان دیگران. ما بخش‌های به‌ویژه تأثیرگذاری را ارائه می‌کنیم که انگیزه‌ای برای تحقیق در مورد سرمایه اجتماعی داشته‌اند، آن‌هایی که تلاش می‌کنند مجموعه کاره‌ای مربوط به این موضوع را مرور کنند و تا حدی کمتر، کاره‌ای اخیر را که رویکردهای نوآورانه یا امیدوارکننده‌ای به سرمایه اجتماعی ارائه می‌دهند. ما با اظهارات اساسی در مورد سرمایه اجتماعی شروع می‌کنیم. سپس بررسی‌ها و نقدها را پوشش می‌دهیم و سپس به تحقیقات اساسی با تمرکز بر موضوعات مهم در سطح فردی و همچنین ساختارهای اجتماعی بزرگ‌تر مانند سازمان‌ها و محله‌ها می‌پردازیم. سرمایه اجتماعی به روش‌های متعددی مفهوم‌سازی شده است - هم به‌عنوان یک ساختار اجتماعی - ساختاری و هم به‌عنوان یک سازه روان‌شناختی، هم به‌عنوان پدیده‌ای در سطح خرد و هم به‌عنوان یک پدیده کلان و هم به‌عنوان استعاره و هم مجموعه‌ای از منابع ملموس. این تنوع ممکن است به این واقعیت برگردد که محققان بسیار برجسته‌ای که برای اولین بار این مفهوم را توسعه دادند آن را با استفاده از اصطلاحاتی مبهم معرفی کردند و ماهیت ذاتاً چندبعدی آن را تأکید کردند. این بخش، بنیادی‌ترین و پر استنادترین آثاری را که این مفهوم را در رشته‌های مختلف علوم اجتماعی معرفی کردند، می‌توان به ازجمله بورديو^۷ (۱۹۸۶)، کلمن^۸ (۱۹۸۸) و پاتنم^۹ (۱۹۹۳) و همچنین آثاری

1. Melis & Semmann

2. Tomasello et al

3. Charles Darwin (1809 – 1882)

4. Apicella & Silk

5. social capital

6. Google Scholar

7. Bourdieu

8. Coleman

9. Putnam

لین سرمایه اجتماعی را سرمایه‌گذاری می‌داند که توسط بازیگران منطقی انجام می‌شود. این کتاب اهمیت سرمایه اجتماعی را برای نتایج فردی مورد بحث قرار می‌دهد و در نتیجه نقش محوری سرمایه اجتماعی در تحرک اجتماعی و فرآیندهای طبقه‌بندی را نشان می‌دهد. کتاب «ساخت دموکراسی کارآمد» از پاتنم (۱۹۹۳)، شاید تحلیل تجربی بنیادی سرمایه اجتماعی در علوم اجتماعی باشد. او نشان می‌دهد که سطوح فعالیت انجمنی و اعتماد در جامعه - برخلاف سیاست‌ها یا بودجه‌ها - عوامل کلیدی بودند که اثربخشی دولت‌های منطقه‌ای در ایتالیا را در اواخر قرن بیستم تعیین کردند. این کتاب نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی برای ایجاد نهادهای اجتماعی قوی بسیار مهم است (کورنول و ادز، ۲۰۱۹).

با توجه به موارد فوق، ظرفیت اجتماعی می‌تواند نقش تعاون را در توسعه پایدار منطقه‌ای تبیین کند و بر این فرضیه تمرکز دارد که تعاون در جوامع محلی و منطقه‌ای می‌تواند بهبود ظرفیت اجتماعی افراد و سازمان‌ها را تسهیل نماید. ظرفیت اجتماعی به عنوان توانایی افراد و سازمان‌ها در تعامل‌های اجتماعی، حل مسائل مشترک و تحقق توسعه پایدار تعریف می‌شود. یکی از نقش‌های تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای، افزایش قدرت مذاکره و تصمیم‌گیری مشترک است. با تعاون و همکاری بین اعضای جامعه، ظرفیت اجتماعی افراد و سازمان‌ها در حل مسائل و تصمیم‌گیری‌های مشترک افزایش می‌یابد. این قدرت مذاکره و تصمیم‌گیری مشترک می‌تواند منجر به ایجاد راهکارهای نوآورانه و پایدار در مورد مسائل اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی شود (لی و همکاران، ۲۰۲۳).

علاوه بر این، تعاون می‌تواند به ایجاد شبکه‌های اجتماعی قوی در منطقه کمک کند. این شبکه‌ها می‌توانند به اشتراک‌گذاری منابع، اطلاعات و تجربیات بین اعضای جامعه منطقه انجام دهند. این اشتراک‌گذاری می‌تواند منجر به افزایش دسترسی به منابع و اطلاعات مفید، بهبود روابط اجتماعی و تقویت هویت منطقه‌ای شود. علاوه بر این، تعاون می‌تواند به توسعه مشارکت اجتماعی در منطقه کمک کند. با تعاون و همکاری در حل مسائل مشترک، افراد و سازمان‌ها احساس می‌کنند که مشارکت فعال در فرآیندهای تصمیم‌گیری و اجرای طرح‌ها را

از جمله برت^۱ (۲۰۰۰)، فوکویاما^۲ (۱۹۹۵)، لین^۳ (۲۰۰۱) که به دلیل تأثیر عمیقشان بر تفکر بعدی در مورد سرمایه اجتماعی مورد توجه قرار گرفته‌اند، اشاره کرد. کتاب بورديو (۱۹۸۶)، اولین بیانیه تأثیرگذار در مورد مفهوم «سرمایه اجتماعی» است. بورديو سرمایه اجتماعی را در مقابل انواع دیگر سرمایه (مثلاً سرمایه فرهنگی) قرار می‌دهد و روابط آن‌ها را با یکدیگر بررسی می‌کند. او سرمایه اجتماعی را برحسب «شبکه بادوام» روابطی که بازیگران حفظ می‌کنند و منابعی که در نتیجه حفظ آن روابط در دسترس آن‌ها است، تعریف می‌کند. برت (۲۰۰۰)، یک تعریف ساختاری شبکه‌ای از سرمایه اجتماعی ارائه می‌دهد. برخلاف محققانی که بر پیوندهای قوی و بسته شدن سه‌گانه تأکید می‌کنند، برت استدلال می‌کند که شکاف‌ها یا «حفره‌های ساختاری» در شبکه‌ها فرصت‌هایی را برای بازیگران ایجاد می‌کند تا بین گروه‌های غیر مرتبط پل بزنند یا واسطه شوند. ارزش افزوده شده به یک شبکه توسط کارگزاران، سرمایه اجتماعی است، اگرچه بسته شدن شبکه نیز مهم است. برت شواهد تجربی را مورد بحث قرار می‌دهد و بحث مفصلی از مکانیسم‌های شبکه ارائه می‌دهد. کلن (۱۹۸۸)، کارکرد سرمایه اجتماعی را به عنوان منبعی برای کنشگران اجتماعی برجسته می‌کند. او آن را به عنوان ویژگی ساختاری روابط تعریف می‌کند و توضیح می‌دهد که چگونه پیوندهای قوی و بسته شدن سه‌گانه هنجارهای اجتماعی، انتظارات، اعتماد و کنترل اجتماعی غیررسمی را شکل می‌دهد. کلن اهمیت سرمایه اجتماعی را با پیوند دادن آن به توسعه سرمایه انسانی نشان می‌دهد و ارتباط آن را در بازارها و زمینه‌های دیگر نشان می‌دهد. کتاب تأثیرگذار فوکویاما (۱۹۹۵)، این ادعای جسورانه را مطرح کرد که سرمایه اجتماعی - که اساساً بر اساس اعتماد مفهوم‌سازی شده است - برای شکوفایی اقتصادی ملی بسیار مهم است. فوکویاما استدلال می‌کند که نوع سرمایه اجتماعی که در جامعه‌ای معین غالب است بر نهادهای اقتصادی آن تأثیر می‌گذارد. جوامعی که در آن‌ها اعتماد عمومی بین افراد غریبه وجود دارد بهتر می‌توانند از توسعه شرکت‌ها و بازارهای بزرگ حمایت کنند. کتاب لین (۲۰۰۱)، سرمایه اجتماعی را برحسب منابع ابزاری تعریف می‌کند که از طریق پیوندهای شبکه‌های اجتماعی که حفظ می‌کنند در دسترس بازیگران اجتماعی است.

تولید صنعتی و خدماتی، افراد می‌توانند به صورت مشترک و هماهنگی، فعالیت‌های اقتصادی خود را ارتقا دهند و بازار محلی را برای توسعه و تقویت کنند. این باعث ایجاد فرصت‌های شغلی برای جوانان و افزایش درآمد و رفاه اجتماعی در منطقه می‌شود. همچنین، تعاون به عنوان یک راهبرد برای توسعه صنعتی پایدار و افزایش تولید، نقش مهمی در تحقق توسعه پایدار منطقه دارد. ناهماهنگی و همکاری بین صنایع مختلف و تقسیم کار میان آن‌ها، می‌تواند به حداکثر رساندن بهره‌وری و کاهش ضایعات و آلودگی‌های محیطی پرداخت.

همچنین، تعاون در منطقه می‌تواند به توسعه اجتماعی و ارتقای کیفیت زندگی مردم منطقه کمک کند. با تشکیل تعاونی‌های مسکن، بهبود مسکن و تسهیل دسترسی به مسکن مناسب برای تمام افراد به عنوان یک حق اساسی تضمین می‌شود. همچنین، تعاون در حوزه آموزش و بهداشت نقش مهمی در توسعه اجتماعی دارد. با تشکیل تعاونی‌های آموزشی و بهداشتی، مردم می‌توانند به صورت مشترک و هماهنگی، به ارتقای سطح دانش و آگاهی خود و دسترسی به خدمات بهداشتی اساسی دست یابند. به‌طور کلی، تعاون در منطقه می‌تواند به توسعه پایدار اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی کمک کند. با همکاری و هماهنگی بین اعضای منطقه، می‌توان به بهره‌برداری بهینه از منابع، توزیع عادلانه منافع و ایجاد تعادل بین توسعه اقتصادی و حفظ محیط‌زیست دست یافت. همچنین، تعاون می‌تواند به تقویت ارتباطات اجتماعی و اعتماد میان اعضای منطقه کمک کند. با ایجاد فرصت‌های تعاون و تعامل میان اعضای منطقه، ارتباطات اجتماعی و اعتماد میان افراد تقویت می‌شود که این امر می‌تواند بهبود زندگی اجتماعی و ارتباطات بین فرهنگی را نیز به همراه داشته باشد.

تعاون در منطقه می‌تواند به توسعه پایدار منطقه از طریق ایجاد شبکه‌های همکاری و تبادل دانش و تجربیات کمک کند. با ایجاد فرصت‌های مشترک برای اعضای منطقه، می‌توان از دانش و تجربیات همدیگر بهره‌برداری کرده و راهکارهای نوآورانه برای توسعه پایدار منطقه را پیشنهاد داد. این تبادل دانش و تجربیات می‌تواند بهبود فرآیندها، افزایش بهره‌وری و ایجاد نوآوری‌های محلی را به همراه داشته باشد (لی و همکاران، ۲۰۲۳).

تسهیل می‌کند. این مشارکت می‌تواند بهبودی در توسعه پایدار منطقه‌ای بیاورد، زیرا افراد و سازمان‌ها در تعیین سیاست‌ها و برنامه‌ها و همچنین اجرای آن‌ها مشارکت می‌کنند و از تجربیات و دانش مشترک بهره می‌برند. همچنین، تعاون می‌تواند به توسعه اقتصادی پایدار در منطقه کمک کند. با تعاون و همکاری در تولید، توزیع و استفاده از منابع، افراد و سازمان‌ها می‌توانند بهبودی در عملکرد اقتصادی و ایجاد اشتغال در منطقه را داشته باشند. همچنین، تعاون می‌تواند به توسعه کسب‌وکارهای محلی و کشاورزی کمک کند و به افزایش درآمد و رفاه اقتصادی افراد در منطقه منجر شود.

در نتیجه، تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای نقش مهمی دارد. این مدل با تأکید بر افزایش ظرفیت اجتماعی افراد و سازمان‌ها، ایجاد شبکه‌های اجتماعی و توسعه مشارکت اجتماعی، بهبود قدرت مذاکره و تصمیم‌گیری مشترک و توسعه اقتصادی پایدار در منطقه کمک می‌کند؛ بنابراین می‌توان جمع‌بندی موارد مذکور را به صورت زیر خلاصه کرد:

نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای

توسعه پایدار به عنوان یک هدف اصلی در سطح جهانی و منطقه‌ای، به دنبال تعادل بین توسعه اقتصادی، حفظ محیط‌زیست و تحقق عدالت اجتماعی است. در این راستا، تعاون به عنوان یک مفهوم و رویکرد مهم در تحقق اهداف توسعه پایدار، نقش مهمی را ایفا می‌کند. تعاون به عنوان یک شکل سازمان‌دهی اجتماعی، به افراد و گروه‌ها امکان می‌دهد تا با همکاری و تعامل متقابل، منافع مشترک خود را تحقق دهند و بهبود شرایط زندگی خود را در نظر بگیرند. تعاون در منطقه نقش بسیار مهمی در توسعه پایدار دارد. این رویکرد سازمان‌دهی، امکان اشتراک دانش، منابع و تجربیات بین اعضای یک منطقه را فراهم می‌کند. با ایجاد شبکه‌های تعاونی، افراد و سازمان‌ها می‌توانند به بهره‌برداری از منابع مشترک، بهبود فرآیندها و افزایش بهره‌وری بپردازند. همچنین، تعاون می‌تواند بهبود توازن بین مناطق برای توسعه پایدار را تسهیل کند. با همکاری و هماهنگی بین اعضای منطقه، می‌توان به توزیع عادلانه منابع و تسهیل دسترسی به خدمات اساسی مانند آب، انرژی و زیرساخت‌های اجتماعی دست یافت (آمادور و همکاران، ۲۰۲۱).

علاوه بر این، تعاون در منطقه می‌تواند به توسعه اقتصادی پایدار و اشتغال‌زایی منطقه کمک کند. با تشکیل تعاونی‌های کشاورزی،

بهبود فرآیندها، افزایش بهره‌وری و ایجاد نوآوری‌های محلی را به همراه داشته باشد (درو، ۲۰۲۳).

۲. افزایش اعتماد: ظرفیت اجتماعی می‌تواند به افزایش اعتماد میان افراد و گروه‌ها در منطقه کمک کند. با ایجاد فرصت‌های تعامل و همکاری، افراد می‌توانند اعتماد خود را به یکدیگر بیشتر کنند و بهترین منافع مشترک را تشخیص دهند. این اعتماد می‌تواند برای ایجاد تعاون مستدام و توسعه پایدار منطقه بسیار مهم باشد.

۳. توانمندسازی جمعیت: ظرفیت اجتماعی می‌تواند به توانمندسازی جمعیت در منطقه کمک کند. با ایجاد فرصت‌های آموزش و آموزش، افزایش سطح دانش و مهارت‌ها و توانمندی‌های افراد در منطقه می‌تواند به توسعه پایدار منطقه کمک کند. این توانمندسازی می‌تواند به ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی منطقه نیز کمک کند.

بنابراین، ظرفیت اجتماعی از اهمیت بسیاری در تعاون و توسعه پایدار منطقه برخوردار است. با توسعه و تقویت این ظرفیت، می‌توان بهبود زندگی اجتماعی، ارتباطات بین فرهنگی و توسعه پایدار منطقه را تسهیل کرد.

مروری بر پیشینه تحقیق

لی و همکاران (۲۰۲۲) در مطالعه خود با عنوان «همکاری و یکپارچگی منطقه‌ای در حمایت از یک سیستم تجاری چندجانبه مبتنی بر توسعه پایدار» مطرح می‌کند تجارت بین‌المللی و سرمایه‌گذاری خارجی موتورهای کلیدی رشد و توسعه در آسیا و اقیانوسیه بوده است و نقش تجارت در کمک به توسعه پایدار به خوبی در دستور کار ۲۰۳۰ شناخته شده است. باین‌حال، سیستم تجاری چندجانبه در طول سال‌ها و در طول همه‌گیری کووید-۱۹ با چالش‌های مهمی روبرو شده است و پیشرفت در اصلاح و به‌روزرسانی آن برای برآورده کردن خواسته‌های حال و آینده کند بوده است. در همین حال، همکاری‌های منطقه‌ای، مانند توافق‌نامه‌های تجاری و سرمایه‌گذاری، به طور فزاینده‌ای برای رسیدگی به مسائل توسعه پایدار مورد توجه کشورها، از جمله در حوزه‌های اجتماعی و زیست‌محیطی، افزایش یافته است. در این مطالعه به این نتیجه رسیده شده است آنچه می‌تواند به دور از

در نهایت، تعاون به عنوان یک رویکرد سازمان‌دهی و همکاری، نقش مهمی در توسعه پایدار منطقه‌ای فا می‌کند. با توجه به تعدد و تنوع عوامل اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی در هر منطقه، تعاون می‌تواند به توسعه پایداری سفت و مستدام کمک کند. این رویکرد سازمان‌دهی اجتماعی، امکان اشتراک دانش، منابع و تجربیات بین اعضای منطقه را فراهم می‌کند و بهبود شرایط زندگی و توسعه پایدار منطقه را تسهیل می‌کند.

نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای از طریق ظرفیت اجتماعی

تعاون و توسعه پایدار منطقه دو عامل کلیدی هستند که بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی یک منطقه را تضمین می‌کنند؛ اما برای دستیابی به توسعه پایدار، نقش ظرفیت اجتماعی نیز بسیار حائز اهمیت است. ظرفیت اجتماعی به مجموعه منابع، توانمندی‌ها و قدرت‌هایی اشاره دارد که در یک جامعه وجود دارد و به آن‌ها کمک می‌کند تا به طور مشترک و همکاران برای دستیابی به اهداف مشترک کار کنند. این ظرفیت‌ها می‌توانند شامل دانش، تجربه، شبکه‌های ارتباطی، مهارت‌ها و اراده‌ی مشارکت جامعه باشند. در رابطه با تعاون و توسعه پایدار منطقه، ظرفیت اجتماعی نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند؛ زیرا تعاون نیازمند همکاری و تعامل بین افراد و گروه‌ها است و ظرفیت اجتماعی می‌تواند این همکاری را تسهیل کند. به عبارت دیگر، ظرفیت اجتماعی به عنوان یک زمینه مشترک برای ایجاد و توسعه تعاون، ارتباطات و اعتماد میان اعضای جامعه را تقویت می‌کند. ظرفیت اجتماعی در اینجا به عنوان یک عامل مهم در توسعه پایدار منطقه عمل می‌کند، زیرا:

۱. تسهیل ارتباطات و تعاملات: ظرفیت اجتماعی می‌تواند به تسهیل ارتباطات و تعاملات بین اعضای منطقه کمک کند. با ایجاد شبکه‌های ارتباطی قوی و سازمان‌دهی اجتماعی، اعضا می‌توانند بهتر با یکدیگر همکاری کنند و از منابع و فرصت‌های مشترک خود استفاده کنند. این ارتباطات و تعاملات می‌تواند به ایجاد فرصت‌های تعاون و تبادل دانش و تجربیات بین اعضای منطقه منجر شوند. این تعاون و تبادل دانش و تجربیات می‌تواند

مشترک و اعتماد مهم‌تر است. به نظر می‌رسد در مقایسه با چشم انداز مشترک با عملکرد ارتباط قوی‌تری دارد. دانش و ارتباطات هر دو طرف بسیار مهم است، اما نکته توجه این است که دانش و ارتباطات متخصصان کسب‌وکار به نظر می‌رسد در تشکیل سرمایه اجتماعی تیم تأثیر بیشتری داشته باشد. درباره محدودیت‌ها، کاربردها و مطالعات بیشتر بحث شده است. لین (۲۰۱۴) به بررسی «پویایی حل مسائل سازمانی و اعمال نفوذ سرمایه اجتماعی بر اساس یک مدل مبتنی بر عوامل»، پرداخت. نتایج تحقیق نشان داد برای حل مسائل سازمانی، سرمایه اجتماعی نقش مهمی در این راستا ایفا می‌نماید. میزان انگیزه و توانایی افراد برای کسب و به اشتراک‌گذاری دانش، نقش مهمی در بین دارد. سازمان‌ها برای حل مسائل سازمانی، باید از کشف و بهره‌برداری دانش سازمانی استفاده نماید.

گوهری و همکاران (۱۴۰۲) در مطالعه خود با عنوان «شناسایی و تحلیل پیشران‌های مؤثر بر توسعه پایدار کلان‌شهر کرمانشاه با رویکرد سناریو مینا» به شناسایی مهم‌ترین پیشران‌های مؤثر بر توسعه پایدار کلان‌شهر کرمانشاه با رویکرد آینده‌پژوهی است. هدف تحقیق کاربردی و روش مبتنی بر تحلیل ساختار است. داده‌ها و اطلاعات موردنیاز به دو روش کتابخانه‌ای و روش دلفی (استفاده از نظرات نخبگان) جمع‌آوری شده است. نمونه آماری تحقیق تعداد ۵۰ نفر از کارشناسان، مدیران و پژوهشگران مربوطه است. با استفاده از نرم‌افزار MICMAC پیشران‌های کلیدی شناسایی گردید. در خروجی به‌دست‌آمده از نرم‌افزار میک‌مک نتایج نشان داد: که متغیرها با دو بار گردش داده‌ای عدد (۰.۹۱، ۸۰٪) تأثیرگذاری بالای آن‌ها بر یکدیگر مشهود است. سپس با استفاده از نرم‌افزار Morphol سناریوها طراحی و تدوین گردید. نتایج تحقیق مذکور نشان داد که پیشران‌های توانمندسازی زیرساخت‌های شهری در حوزه هوشمندسازی شهر و شهر الکترونیک، اعتبارات دولتی، گردشگری و موقعیت مرزی دارای بالاترین اثرگذاری خالص بر توسعه پایدار کلان‌شهر کرمانشاه هستند. همچنین از ۲۵۰۰ سناریوی خروجی دارای اعتبار، ۵ سناریو با بیشترین اینرسی (اعتبار بالا، تکرارپذیری و احتمال وقوع) به‌عنوان سناریوهای نهایی ارائه شد.

یوسفی و همکاران (۱۴۰۲) در مطالعه خود با عنوان «بررسی و ارزیابی ساختار شهری با رویکرد توسعه پایدار (مورد مطالعه: شهر اردبیل)» به ارزیابی کمی و کیفی ساختار شهری با رویکرد

تلاطمات و نوسانات شاخص‌های اقتصادی در توسعه پایدار نقش داشته باشد، استفاده از سرمایه‌های اجتماعی است چراکه این سرمایه‌ها حداقل تأثیر را از نوسانات و شوک‌های جهانی و ملی دریافت می‌کنند. آمادور و همکاران (۲۰۲۱) در مطالعه خود با عنوان «مدل‌سازی توسعه پایدار مبتنی بر همکاری: رویکردی از سیستم‌های فیلیپوف» مطرح می‌کند مفهوم توسعه پایدار تعابیر متعددی را به وجود آورده است. در این مطالعه با رویکرد همبستگی به این نتیجه رسیده شد که تجزیه و تحلیل پایداری به نحوه تعریف رفاه بستگی دارد زیرا هر تعریفی از بهزیستی لزوماً پایدار نیست، (۲) که پایداری را می‌توان به عنوان مجموعه‌های ثابت در منطقه تجسم کرد؛ و (۳) توسعه از طریق همکاری و مشارکت شکل پایدار به خود می‌گیرد بنابراین بایستی بر تقویت بنیان‌های اجتماعی در راستای بهبود همکاری جوامع برای حصول به توسعه پایدار اقدام نمود. آملیا و همکاران^۱ (۲۰۱۷) در مطالعه خود با عنوان «بررسی مدیریت سرمایه اجتماعی و انسانی در سازمان‌ها به عنوان ابزاری استراتژیک برای توسعه فردی و سازمانی» مطرح نمودند متغیرهای مدیریت دانش، دیدگاه‌های فردی و سازمانی، ابزارهای مدیریت دانش هستند. نتایج بررسی‌ها نشان داد که تعامل متقابل، مجموعه‌ای مشترک، از عوامل مهم از ابعاد مدیریت استراتژیک سازمانی است که می‌تواند اثرات مثبت فردی و سازمانی را با توجه به نقش سرمایه اجتماعی فراهم نماید. لی و همکاران^۲ (۲۰۱۵) در مطالعه خود با عنوان «بررسی/افزایش سرمایه اجتماعی تیم به وسیله دانش و ارتباطات در پروژه‌های توسعه سیستم‌های اطلاعات» مطرح نمودند توسعه سیستم‌های اطلاعات یک پروژه همکاری فشرده دانش است که لازمه آن سطح بالای سرمایه اجتماعی تیم به‌خصوص بین متخصصین کسب‌وکار و فناوری است. در این مطالعه، سرمایه اجتماعی تیم با استفاده از سه مؤلفه تعریف می‌شود: روابط اجتماعی، اعتماد و چشم انداز مشترک. دانش و ارتباطات متخصصان کسب‌وکار و فناوری به عنوان مؤلفه‌های مهم سرمایه اجتماعی تیم در نظر گرفته شده‌اند که منجر به عملکرد تیم می‌شوند. برای جمع‌آوری داده‌ها از کارشناسان کسب‌وکار و فناوری در ۱۲۶ تیم پروژه نظرسنجی انجام شده است. تجزیه و تحلیل داده تا حد زیادی مدل تحقیق را تأیید کرد. به نظر می‌رسد روابط اجتماعی از چشم انداز

مرحله‌ای در نرم‌افزار مکس کیودا، این عوامل در یک مقوله اصلی و هفت کد محوری تحلیل و دسته‌بندی شدند. به‌منظور سنجش پایایی و کنترل کیفیت مطالعه از شاخص کاپا استفاده شد. ضریب کاپا محاسبه شده برابر با ۰/۹۰۶ بوده که در سطح توافق عالی قرار گرفته است. نتایج نشان داد که تمامی اصول هفتگانه تعاون بر رقابت‌پذیری این بخش تأثیر گذارند. توجه و لزوم بازنگری در اصول هفتگانه تعاون و تأکید بر وفاداری شرکت‌های تعاونی به آن‌ها به‌منظور حفظ هویتشان، می‌تواند ابزاری قدرتمند برای ایجاد و حفظ مزیت رقابتی پایدار تعاونی‌ها گردد.

علی اکبری و همکاران (۱۳۹۸)، در مطالعه خود با عنوان «سنجش ظرفیت اجتماعی در پذیرش اصول رشد هوشمند در نواحی شهری (مطالعه موردی: کاشان)» و با رویکرد میدانی و همبستگی به این نتیجه رسیدند ناحیه بازار در شهر کاشان بیشترین و ناحیه خزاق در این شهر کمترین ظرفیت اجتماعی را در پذیرش رشد هوشمند دارند. در بررسی هر اصل در ناحیه‌های شهر کاشان مشخص شد ظرفیت اجتماعی در پذیرش چهار اصل توسعه انتخاب‌ها و فرصت‌های مسکن، حفاظت از فضاهای باز و نواحی زیست‌محیطی، استفاده از فن‌های طراحی نوآورانه و تشویق همکاری‌های جامعه و سهامداران تفاوت معناداری ندارد.

روش و نمونه تحقیق

در این مطالعه، به‌منظور تحلیل داده‌ها، از روش ترکیبی بهره گرفته شده است. روش ترکیبی، تلفیقی از دو روش تحقیق کیفی و کمی است. در بخش کیفی، از روش گرند و ابزار پرسشنامه باز برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است. در این روش متغیرها و مضامین الگوی مفهومی تحقیق با استفاده از رویکرد شناسه گذاری و طی سه مرحله شناسه گذاری باز، محوری و انتخابی مورد شناسایی قرار گرفتند. در مرحله کدگذاری باز، داده‌های گردآوری شده از پرسش‌نامه باز مورد بررسی قرار گرفته و مفاهیمی استخراج شد. پس از شناسه‌گذاری باز، در شناسه‌گذاری محوری، ابتدا پدیده محوری پژوهش بر اساس تأییدات پرسش‌شوندگان و مبانی نظری تحقیق تعیین شد. سپس مقوله‌ها مورد شناسایی قرار گرفته و نحوه تعاملات آن‌ها به شکل یک مدل پارادایمی طراحی شد. شناسه‌گذاری انتخابی، سومین مرحله از روش شناسه‌گذاری است. این مرحله در واقع فرایند پالایش نظریه و مرحله اصلی نظریه‌پردازی است. به عبارت دیگر، بر اساس نتایج دو مرحله پیشین

توسعه پایدار در شهر اردبیل است. روش این تحقیق توصیفی-تحلیلی بوده و بدین منظور سه شاخص ظرفیت، سازگاری و عدالت اجتماعی در راستای توسعه پایدار به کار گرفته شده است. در مرحله اول ارزیابی کمی کاربری‌های موجود و تحلیل شاخص ظرفیت، در مرحله دوم، ارزیابی کیفی کاربری‌ها از لحاظ سازگاری با به‌کارگیری ماتریس سازگاری و تحلیل شاخص عدالت اجتماعی با مدل نزدیک‌ترین همسایه و مدل SWOT انجام گرفت. نتایج تحلیل کمی و کیفی، نشان می‌دهد اغلب کاربری‌ها با کمبود مواجه‌اند. همچنین، بیشترین میزان ناسازگاری در کاربری کارگاهی و بعد از آن، اداری، مسکونی و آموزشی است. این وضعیت بیان‌کننده بی‌تعادلی و ناهماهنگی بین کاربری‌هاست که از عدم دقت نظر کافی برنامه ریزان شهری ناشی می‌شود.

احمدی بنی و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه مروری خود با عنوان «اصل مردم محوری با تأکید بر تعاونی‌ها در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی» بر این موضوع تأکید نمودند که سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز با در نظر گرفتن این مهم، بنیان‌های خود را بر اقتصاد مردم‌نهاد استوار نموده و توجه خویش را به اقتصاد مشارکتی معطوف کرده است. گسترش تعاون در جهت تحقق اصل مردم‌محوری نیازمند وجود یک عزم راسخ ملی و ایجاد تمهیدات حقوقی و قانونی لازم برای هموار کردن راه و رفع موانع این مسیر است. در این پژوهش، در نهایت این نتیجه به‌دست آمد که سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تحقق اصل مردم‌محوری است و بسیاری از قوانین به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم با این موضوع ارتباط دارند.

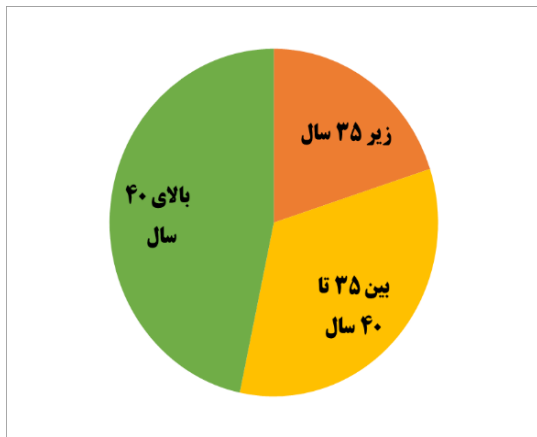
رستگار و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه خود با عنوان «ارائه مدل کیفی رقابت‌پذیری شرکت‌های تعاونی بر مبنای اصول تعاون با رویکرد فراترکیب» به ارائه مدل کیفی رقابت‌پذیری شرکت‌های تعاونی بر مبنای اصول تعاون با استفاده از رویکرد فراترکیب پرداختند. در پژوهش حاضر در سال ۱۳۹۹ با استفاده از رویکرد کیفی، یافته‌های مطالعات داخلی و خارجی به‌صورت نظام‌مند با روش هفت مرحله‌ای ساندوسکی و بارسو مورد بررسی قرار گرفت. از ۲۳۲ مقاله جستجو شده در این حیطه، ۴۳ مقاله با روش مرور سیستماتیک انتخاب و بر اساس آن با روش فراترکیب، نقش‌های رقابتی شناسایی و استخراج گردید. بر اساس کدگذاری سه

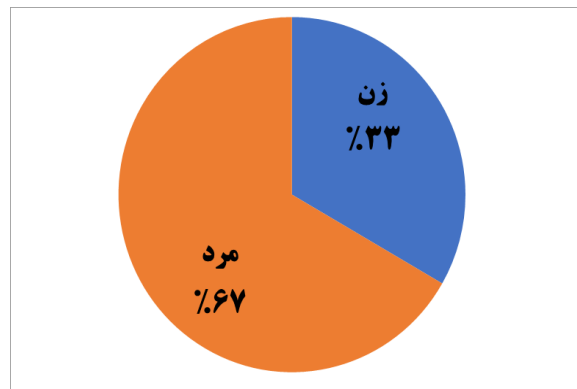
گرفت. لازم به توضیح است اشباع نظری پس از بررسی پرسشنامه‌ها و مصاحبه‌ها با ۱۵ نفر رسیده شد و دیگر موضوع جدیدی استنباط نگردید. دوم، جامعه آماری این تحقیق وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان‌های وابسته آن می‌باشد که اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمان به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شد. لازم به ذکر است تعداد کارشناسان، معاونین و مدیران این اداره کل در مجموع ۲۵۰ نفر هستند که تماماً به عنوان نمونه تحقیق برای مرحله کمی (رویکرد بررسی اعتبار روابط میان مقوله‌های اصلی مدل با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری) برای اعتبارسنجی مدل مفهومی تحقیق انتخاب شدند. اطلاعات جمعیت شناختی گروه خبرگان تحقیق به شرح ذیل است:

شناسه‌گذاری، به تولید نظریه پرداخته و به این ترتیب مقوله محوری را به شکلی نظام‌مند به دیگر مقوله‌ها ربط داده و مقوله‌هایی که نیازمند بهبود و توسعه بیشتری بودند، اصلاح شد. در بخش کمی پژوهش نیز از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری (حداقل مربعات جزئی) با نرم‌افزار PLS نسخه ۳ استفاده شده است. در بخش کمی، مدل حاصل از بخش کیفی با ابزار پرسشنامه بسته، مورد اعتبارسنجی و آزمون قرار می‌گیرد.

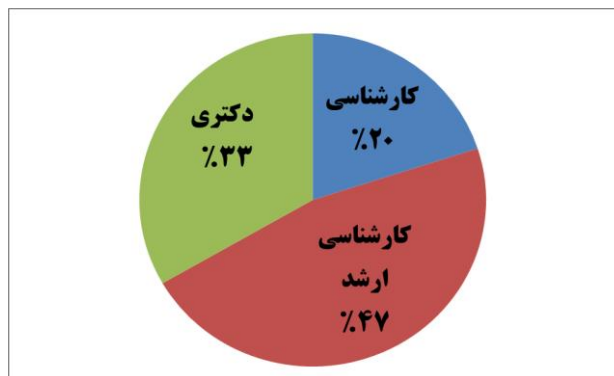
بنابراین در این تحقیق اطلاعات و داده‌ها در دو مرحله گردآوری و تحلیل شده است. اول، در گام نخست به منظور تدوین ادبیات موضوعی و تبیین چارچوبی برای تدوین الگو، طی یک پرسشنامه باز، پس از انجام هماهنگی، از طریق مراجعه حضوری، پست سفارشی و پست الکترونیک از ۱۵ نفر از خبرگان تحقیق مورد نظرخواهی قرار

شکل ۲: فراوانی مصاحبه شونده‌گان به تفکیک سن

شکل ۱: فراوانی مصاحبه شونده‌گان به تفکیک جنسیت

شکل ۳: فراوانی مصاحبه شونده‌گان به تفکیک جنسیت

در داده‌ها به مرز اشباع رسیده و مفاهیم مرتبط با مدل نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای و ظرفیت اجتماعی در اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمان که توسط مصاحبه‌شوندگان مختلف مطرح شده بود در قالب الگوهای تکرارپذیر جای گرفت.

کدگذاری باز جزئی از تحلیل است که با تحلیل دقیق داده‌ها، نام‌گذاری و طبقه‌بندی کردن داده‌ها انجام می‌شود. برای طبقه‌بندی دقیق مفاهیم در مقوله‌ها باید هر مفهوم بعد از تفکیک برچسب بخورد و داده‌های خام به‌وسیله بررسی دقیق متن مصاحبه‌ها و یادداشت‌های زمینه‌ای مفهوم‌سازی شوند. داده‌های جمع‌آوری شده از مصاحبه‌شوندگان کدگذاری می‌شوند تا به شکل راحت‌تری شباهت‌ها و تفاوت‌ها شناسایی شوند.

در این مرحله ابتدا متن هر مصاحبه خوانده‌شده و برای هر نکته کلیدی، یک کد تخصیص پیدا کرده است. هنگامی که داده‌ها باز شد و مفاهیم از درون آن‌ها سر برآورد، محقق به دنبال مصادیقی می‌گردد که بتواند با کمک آن‌ها مفاهیم را در قالب مقوله‌هایی دسته‌بندی کند. به کمک مقوله‌ها می‌توان چیزهای در حال وقوع را توصیف کرد؛ بنابراین در ادامه گام اول با کنار هم قراردادن مفاهیم متناظر، مقوله‌ها شناسایی شده‌اند که در واقع ترکیبی از چند مفهوم می‌باشد. بر این اساس تعداد ۲۶۰ مفهوم و ۴۵ مقوله فرعی شناسایی گردید.

لازم به ذکر است روایی و اعتبار ابزار اندازه‌گیری (پرسشنامه) با توجه به‌مرور ادبیات موضوعی پژوهش که در حقیقت همان نظر متخصصان و خبرگان است، مورد ارزیابی قرار گرفت و پرسشنامه طراحی‌شده، پیش از ارائه، به تأیید اساتید محترم و تعدادی از متخصصین این حوزه رسیده است. برای اطمینان از روایی پرسشنامه نیز، ۱۵ نسخه آن در مطالعه مقدماتی بر روی افرادی که به‌طور تصادفی انتخاب شدند، توزیع شد و پاسخ‌ها مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت. برای بررسی پایایی پرسشنامه نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه تحقیق حاضر، مقدار ۰/۸۹ به‌دست‌آمده که بزرگ‌تر از مقدار استاندارد ۰/۷ است. لذا می‌توان به این نتیجه رسید که پرسشنامه‌های تحقیق حاضر از پایایی مناسبی برخوردار است.

یافته‌های تحقیق

در این تحقیق برای شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های مدل نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای و ظرفیت اجتماعی در اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمان از رویکرد اشتراوس و کوربین در نظریه‌پردازی داده بنیاد استفاده شد. لازم به ذکر است که فرآیند جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها در این روش تحقیق به‌صورت رفت و برگشتی کدگذاری مستمر مقایسه‌ای و هم‌زمان انجام گرفت. جمع‌آوری داده‌ها تا جایی ادامه پیدا کرد که محقق

جدول ۱: مقوله‌های فرعی احصا شده در پژوهش

نشانهگر	مفاهیم	کدهای اولیه متناظر
۱		توسعه برنامه‌های آموزشی و آگاهی‌رسانی
۲		ارتقاء سطح دانش و مهارت‌ها
۳	ارتقاء آگاهی و آموزش	ایجاد فرصت‌های آموزشی مستمر
۴		ترویج فرهنگ همکاری و تعاون
۵		ارتقاء ظرفیت‌های اجتماعی
۶		ایجاد فرصت‌های ارتباطی و تبادل اطلاعات
۷		ترویج همکاری و هم‌انگیزی
۸		ارتقاء اعتماد و همبستگی
۹	توانمندسازی شبکه‌های اجتماعی	تشویق به اشتراک‌گذاری منابع
۱۰		ارتقاء انگیزه و تعهد به همکاری
۱۱		ارزیابی و تقویت اثرگذاری شبکه‌های اجتماعی
۱۲		ترویج فرهنگ مشارکت و مسئولیت‌پذیری
۱۳	قدرت نفوذ یا تأثیرگذاری افراد و	توانمندسازی رهبران محلی و انگیزش برای تعاون
۱۴	گروه‌ها در منطقه	حمایت از شخصیت‌های تأثیرگذار

ایجاد فرصت‌های شرکت مردمی	۱۵	
ترویج فرهنگ تعاون محور	۱۶	
ارتقاء اعتبار و اثربخشی گروه‌های تأثیرگذار	۱۷	
تسهیل در دسترسی به منابع و اطلاعات	۱۸	
ارتقاء مهارت‌های تأثیرگذاری و مذاکره	۱۹	
افزایش شفافیت در فرایند تصمیم‌گیری برای جلب مشارکت اعضای جامعه	۲۰	
تسهیل دسترسی به اطلاعات و دانش مرتبط با تصمیم‌گیری	۲۱	
ارتقاء مهارت‌های ارتباطی و تعاملی افراد و گروه‌ها	۲۲	مشارکت افراد و گروه‌ها در فرایند تصمیم‌گیری
ایجاد فرصت‌های مشارکت	۲۳	
تشویق به ایجاد و توسعه شبکه‌ها و انجمن‌های اجتماعی	۲۴	
ارتقاء سطح آگاهی اعضای جامعه از اهمیت مشارکت	۲۵	
ارائه انگیزه‌ها و پاداش‌های مدنی و اجتماعی	۲۶	
افزایش آگاهی از منابع محلی و روش‌های بهره‌برداری از آن‌ها	۲۷	
ارتقاء مهارت‌ها و دانش مرتبط با بهره‌برداری از منابع محلی	۲۸	
ایجاد فرصت‌های مشارکت افراد و گروه‌ها در فرایند انتخاب و بهره‌برداری از منابع محلی	۲۹	توانایی استفاده از منابع محلی
ارتقاء شبکه‌ها و ارتباطات محلی برای بهره‌برداری از منابع محلی	۳۰	
تسهیل دسترسی به فناوری‌ها و روش‌های مدیریت منابع	۳۱	
ترویج روش‌های بهره‌برداری پایدار از منابع	۳۲	
ایجاد انگیزه‌ها و پاداش‌های مرتبط با بهره‌برداری منابع	۳۳	
ایجاد فرصت‌های بیشتری برای همکاری و تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای	۳۴	
ایجاد شرایط مناسب برای مشارکت افراد و گروه‌ها	۳۵	
ارتقاء سطح آگاهی و آموزش افراد و گروه‌ها در زمینه‌های مرتبط با توسعه پایدار منطقه‌ای	۳۶	حضور نهادهای قدرتمند و مؤثر در منطقه
تسهیل دسترسی به منابع مالی و فنی برای پروژه‌های توسعه‌ای و همکاری‌های منطقه‌ای	۳۷	
ترویج فرهنگ مشارکت و تعاون در اجتماع منطقه‌ای	۳۸	
نقش نهادها در تحقق اهداف توسعه‌ای و پایداری در منطقه	۳۹	
ایجاد انگیزه‌ها و پاداش‌های مرتبط با تعاون و همکاری در توسعه پایدار	۴۰	
الگوی رهبری	۴۱	
ایجاد ارتباطات	۴۲	
انگیزه‌بخشی	۴۳	نقش رهبری قوی و توانمند در تسهیل تعاون و همکاری
ایجاد فرهنگ	۴۴	
تسهیل دسترسی به منابع	۴۵	
تشویق به نوآوری	۴۶	
تسهیل فرآیند تصمیم‌گیری	۴۷	
ارتقاء توانمندی‌ها	۴۸	
ایجاد توانمندی‌های محلی	۴۹	توانمندی سازمان‌ها و گروه‌های مشارکتی در منطقه
ترویج فرهنگ مشارکت	۵۰	
ارتقاء مدیریت دانش	۵۱	
افزایش انگیزه و مشارکت	۵۲	
ایجاد زمینه برای نوآوری	۵۳	
تشویق به اشتراک‌گذاری منابع	۵۴	
ارتقاء دانش و مهارت‌ها	۵۵	
ایجاد زمینه برای همکاری	۵۶	آموزش و آمادگی افراد و گروه‌ها در منطقه
تقویت ارتباطات	۵۷	
ارتقاء انگیزه و مشارکت	۵۸	
ترویج فرهنگ تعاون	۵۹	
ایجاد نوآوری	۶۰	

ایجاد چارچوب‌های مشارکتی	۶۱
تشویق به همکاری	۶۲
تنظیم و تسهیل تعاملات	۶۳
افزایش شفافیت و عدالت	۶۴
حمایت از مشارکت مردمی	۶۵
ایجاد زمینه برای توسعه یافتگی	۶۶
ایجاد فرصت‌های اقتصادی	۶۷
توسعه زیرساخت‌ها و خدمات عمومی	۶۸
حمایت از پروژه‌های توسعه‌ای	۶۹
افزایش انگیزه برای سرمایه‌گذاری	۷۰
ایجاد زمینه برای اشتغال	۷۱
انتقال اطلاعات و دانش	۷۲
ایجاد فرصت‌های همکاری	۷۳
افزایش انگیزه برای مشارکت	۷۴
تقویت ارتباطات میان فرهنگ‌ها	۷۵
افزایش اعتماد	۷۶
ایجاد پایه‌های قوی برای همکاری	۷۷
افزایش قابلیت اطمینان و تداوم	۷۸
افزایش انگیزه برای مشارکت	۷۹
افزایش اعتماد به نفس افراد	۸۰
ایجاد حمایت اجتماعی برای کارآفرینی	۸۱
افزایش مشارکت جامعه محلی	۸۲
ایجاد فرصت‌های آموزش و ارتقاء مهارت‌ها	۸۳
تحریک سرمایه‌گذاری محلی و خارجی	۸۴
ایجاد سیاست‌های حمایت‌کننده	۸۵
افزایش شفافیت و عدالت	۸۶
ایجاد زمینه برای مشارکت مردمی	۸۷
ارتقاء حقوق انسانی	۸۸
ایجاد سیاست‌های توسعه‌ای	۸۹
ایجاد زمینه برای مشارکت جامعه	۹۰
ارتقاء نظام اقتصادی	۹۱
افزایش هماهنگی بین اقشار مختلف	۹۲
ایجاد حمایت قانونی	۹۳
تنظیم روابط تعاونی	۹۴
حفاظت از حقوق تعاونیان	۹۵
ایجاد انگیزه‌های مالی و مالیاتی	۹۶
ارزیابی عملکرد تعاون	۹۷
پایش اثربخشی تعاون	۹۸
ارائه بازخورد سازنده	۹۹
ارتقاء شفافیت	۱۰۰
ارتقاء آگاهی و دانش	۱۰۱
افزایش مهارت‌ها و توانایی‌ها	۱۰۲
تقویت روابط اجتماعی	۱۰۳
ارتقاء رهبری و مشارکت	۱۰۴
ایجاد فرهنگ همکاری	۱۰۵
ارتقاء ارتباطات اجتماعی	۱۰۶

افزایش اعتماد		۱۰۷
ایجاد فرصت‌های همکاری		۱۰۸
افزایش توانمندی فردی		۱۰۹
افزایش همبستگی و تعامل اجتماعی		۱۱۰
افزایش شبکه‌های اجتماعی		۱۱۱
ارتقاء مهارت‌ها در حوزه‌های مختلف	ایجاد فرصت‌های آموزش و ارتقاء مهارت‌ها	۱۱۲
تسهیل در انتقال دانش		۱۱۳
افزایش اشتراک‌گذاری منابع		۱۱۴
تقویت ظرفیت اجتماعی		۱۱۵
ایجاد انطباق با محیط		۱۱۶
ایجاد فرصت‌های همکاری		۱۱۷
افزایش انعطاف‌پذیری		۱۱۸
ارتقاء توانمندی‌های محلی	توسعه ساختارهای سازمانی مؤثر برای توسعه پایدار منطقه	۱۱۹
افزایش شفافیت و مشارکت		۱۲۰
افزایش نوآوری و پذیرش تغییر		۱۲۱
تسهیل در یادگیری سازمانی		۱۲۲
تقویت ارتباطات اجتماعی		۱۲۳
افزایش ظرفیت اجتماعی	ترویج مشارکت مردمی	۱۲۴
توسعه پایدار		۱۲۵
افزایش تبادل دانش و منابع		۱۲۶
تقویت همبستگی و اعتماد	تعمیق ارتباطات و ارتقای ارتباطات مؤثر	۱۲۷
افزایش قدرت اجتماعی		۱۲۸
ایجاد پایه‌های مستحکم برای همکاری		۱۲۹
افزایش شناخت و آگاهی عمومی		۱۳۰
افزایش انگیزه و مشارکت	ترویج مشارکت اجتماعی	۱۳۱
افزایش اعتماد و همبستگی		۱۳۲
توسعه مهارت‌ها و ظرفیت‌های اجتماعی		۱۳۳
افزایش همکاری و تعاون		۱۳۴
ایجاد پایه‌های مستحکم برای توسعه	تقویت اعتماد اجتماعی	۱۳۵
افزایش انگیزه برای مشارکت		۱۳۶
تسهیل فرآیندهای تصمیم‌گیری		۱۳۷
افزایش مشارکت و همکاری		۱۳۸
افزایش پایداری اجتماعی و اقتصادی	ترویج عدالت اجتماعی	۱۳۹
تقویت ارتباطات اجتماعی		۱۴۰
افزایش اعتماد به نظام		۱۴۱
افزایش همکاری برای حفاظت از محیط‌زیست		۱۴۲
افزایش آگاهی و شناخت مردم	ترویج فرهنگ حفاظت از محیط‌زیست	۱۴۳
ایجاد انگیزه برای مشارکت فعال		۱۴۴
توسعه مهارت‌ها و ظرفیت‌های اجتماعی		۱۴۵
افزایش اثربخشی تعاون		۱۴۶
ایجاد ارتباطات مثبت	ترویج فرهنگ همکاری و اعتماد	۱۴۷
افزایش اعتماد متقابل		۱۴۸
تسهیل فرآیندهای تصمیم‌گیری		۱۴۹
افزایش اثربخشی تعاون		۱۵۰
کاهش تداخل‌ها و اشکالات	ترویج نظام همکاری و هماهنگی	۱۵۱
افزایش اعتماد و تعهد		۱۵۲

بهبود ارتباطات		۱۵۳
افزایش انعطاف‌پذیری		۱۵۴
افزایش اثربخشی منابع		۱۵۵
توسعه ظرفیت‌های اجتماعی		۱۵۶
افزایش ارتباطات اجتماعی		۱۵۷
افزایش ظرفیت تعاون		۱۵۸
افزایش اشتراک‌گذاری منابع		۱۵۹
افزایش توانمندی‌های جمعی	توسعه زیرساخت‌های اجتماعی	۱۶۰
افزایش انگیزه بهره‌وری		۱۶۱
افزایش توسعه مهارت‌ها		۱۶۲
افزایش انعطاف‌پذیری اجتماعی		۱۶۳
افزایش تعهد و مشارکت		۱۶۴
ایجاد حکمرانی مشارکتی		۱۶۵
افزایش توانمندی‌های اجتماعی		۱۶۶
افزایش انعطاف‌پذیری	ترویج مدیریت مشارکتی	۱۶۷
افزایش ارتباطات سازنده		۱۶۸
افزایش انگیزه و اندیشه‌های نوآورانه		۱۶۹
افزایش اثربخشی و پایداری		۱۷۰
حفظ و ارتقاء فرهنگ و هویت محلی		۱۷۱
استفاده از دانش محلی		۱۷۲
تقویت اقتصاد محلی		۱۷۳
افزایش نیروی انسانی محلی	ترویج گروه‌های محلی	۱۷۴
حفاظت از محیط‌زیست		۱۷۵
ارتقاء امنیت اجتماعی		۱۷۶
افزایش انضباط اجتماعی		۱۷۷
افزایش دسترسی به منابع و فرصت‌های آموزشی و اشتغال		۱۷۸
ارتقاء نقش اقتصادی		۱۷۹
تقویت شبکه‌های اجتماعی		۱۸۰
ارتقاء سلامت جامعه	توانمندسازی جوانان و زنان	۱۸۱
افزایش نقش زنان در تصمیم‌گیری		۱۸۲
ایجاد انگیزه و خلاقیت		۱۸۳
ارتقاء تعهد اجتماعی		۱۸۴
اشتغالزایی محلی		۱۸۵
افزایش درآمد محلی		۱۸۶
افزایش تقاضا برای محصولات محلی		۱۸۷
ایجاد ارزش افزوده در محله	تقویت اقتصاد محلی	۱۸۸
کاهش وابستگی به ورودی‌های خارجی		۱۸۹
حفظ صنایع دستی و سنتی		۱۹۰
تقویت ارتباطات و انگیزه‌بخشی		۱۹۱
افزایش اعتماد و همبستگی اجتماعی		۱۹۲
تقویت شبکه‌های اجتماعی	توسعه اجتماعی منطقه	۱۹۳
افزایش مشارکت و شرکت‌پذیری		۱۹۴

ایجاد امنیت اجتماعی	۱۹۵
ارتقاء تعهد اجتماعی	۱۹۶
افزایش انگیزه و رضایت اجتماعی	۱۹۷
توسعه فرهنگ همبستگی و انسجام اجتماعی	۱۹۸
حفاظت از منابع طبیعی	۱۹۹
ارتقاء مدیریت پسماند	۲۰۰
افزایش استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر	۲۰۱
حفظ تنوع زیستی	۲۰۲
کاهش آلودگی هوا و آب	۲۰۳
ارتقاء آگاهی محیطی	۲۰۴
ارتقاء پایداری منابع	۲۰۵
افزایش مهارت‌ها و دانش فنی	۲۰۶
ایجاد فرصت‌های آموزش و پژوهش	۲۰۷
ایجاد فرصت‌های کارآفرینی	۲۰۸
تحریک ابتکار محلی	۲۰۹
افزایش اعتماد به نفس و اعتماد متقابل	۲۱۰
تقویت رهبری محلی	۲۱۱
ارتقاء انگیزه و انگیزه‌بخشی	۲۱۲
افزایش اعتماد به سازمان‌ها و نهادهای محلی	۲۱۳
ارتقاء شفافیت و عدالت	۲۱۴
افزایش دسترسی به منابع	۲۱۵
تحریک انگیزه و انگیزه‌بخشی	۲۱۶
ایجاد فرصت‌های اشتغال	۲۱۷
تقویت ارتباطات اجتماعی	۲۱۸
ارتقاء تعهد اجتماعی	۲۱۹
ارتقاء انعطاف‌پذیری	۲۲۰
تشکیل شبکه‌های اجتماعی قوی	۲۲۱
افزایش توانمندی‌های محلی	۲۲۲
ایجاد امنیت اجتماعی و اقتصادی	۲۲۳
تقویت هویت محلی	۲۲۴
توسعه زیرساخت‌های اجتماعی و اقتصادی	۲۲۵
ارتقاء همبستگی اجتماعی	۲۲۶
حفاظت از منابع طبیعی	۲۲۷
توسعه اقتصادی پایدار.	۲۲۸
افزایش رفاه اجتماعی	۲۲۹
توسعه مشارکتی	۲۳۰
تحقق انصاف و توازن اجتماعی	۲۳۱
ایجاد فرصت‌های کسب‌وکار پایدار	۲۳۲
ارتقاء آموزش و اطلاع‌رسانی	۲۳۳
افزایش توانمندی محلی	۲۳۴

تقویت اقتصاد محلی		۲۳۵
ارتقاء امنیت غذایی		۲۳۶
تقویت ارتباطات محلی	اثربخشی و پایداری در توسعه پایدار	۲۳۷
ارتقاء زیرساخت‌های اجتماعی	منطقه	۲۳۸
افزایش اعتماد متقابل		۲۳۹
تحقق عدالت و توازن اجتماعی		۲۴۰
مشارکت شهروندی		۲۴۱
شفافیت و عدالت		۲۴۲
برنامه‌ریزی شهری پایدار		۲۴۳
توسعه اقتصادی محلی	حکمرانی خوب شهری	۲۴۴
حفظ هویت فرهنگی		۲۴۵
ارتقاء زیرساخت‌های شهری		۲۴۶
ایجاد شهرهای پایدار		۲۴۷
ایجاد فرصت‌های اشتغال		۲۴۸
توسعه کسب‌وکارهای محلی		۲۴۹
افزایش تولید محلی		۲۵۰
افزایش توانمندی‌های محلی	پایداری اقتصادی	۲۵۱
توسعه صادرات و بازارهای محلی		۲۵۲
ارتقاء توازن تجاری		۲۵۳
ایجاد ارزش افزوده محلی		۲۵۴
توانایی اشتراک گذاری منابع		۲۵۵
افزایش توانایی حل مسائل		۲۵۶
افزایش توانایی تصمیم‌گیری	تعاون	۲۵۷
افزایش توانایی انجام عملیات		۲۵۸
افزایش توانایی تغییر و تحول		۲۵۹
افزایش توانایی توسعه مشارکتی		۲۶۰

منبع: تحقیق حاضر

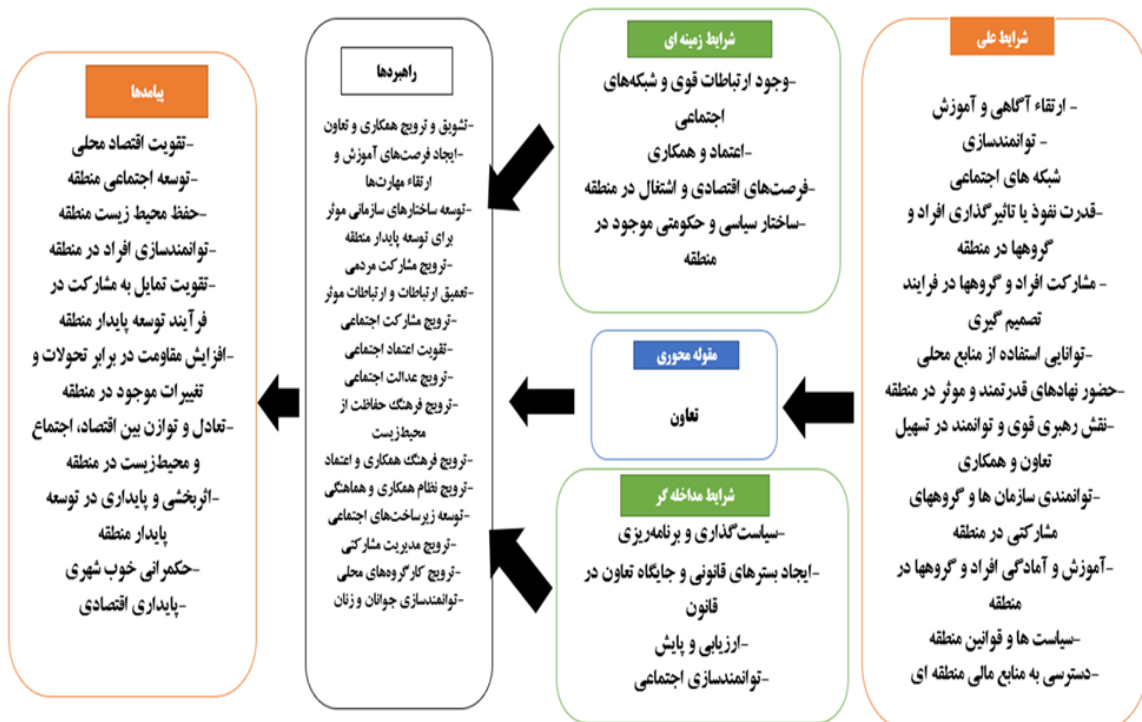
اجتماعی استان کرمان توسعه داده شد، الگویی که شامل شرایط مقدم (علی)، تدوین شرایط زمینهای، شرایط مداخله‌گر، اجرای سیاست‌ها، راهبردها و ارزیابی سیاست‌ها است. کدگذاری انتخابی نتایج گام‌های قبلی کدگذاری را به‌کاربرده، مقوله‌ی اصلی را انتخاب می‌کند و آن را به شکلی نظام‌مند به سایر مقوله‌ها ارتباط داده ارتباطات را اعتبار می‌بخشد و مقوله‌هایی که نیاز به تصفیه و توسعه بیشتر دارند را توسعه می‌دهد (اشتراوس و کوربین، ۱۹۹۰). کدگذاری انتخابی بر اساس الگوی ارتباط شناسایی شده بین مقوله‌ها و زیر مقوله‌ها در کدگذاری باز و محوری، شروع می‌شود. شکل (۴) الگوی نهایی تحقیق را در بخش کیفی نشان می‌دهد.

در کدگذاری محوری، فرآیند ربط دهی مقوله‌ها به زیر مقوله‌ها و پیوند دادن مقوله‌ها در سطح ویژگی‌ها و ابعاد است. این کدگذاری به این دلیل محوری نامیده شده است که کدگذاری حول محور یک مقوله تحقق می‌یابد. در این مرحله، مقوله‌ها ویژگی‌ها و ابعاد حاصل از کدگذاری باز، تدوین شده و سر جای خود قرار می‌گیرد تا دانش فرایندهای در مورد روابط ایجاد گردد (لی، ۲۰۰۱).

کدگذاری انتخابی

در کدگذاری باز و محوری، مدل نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای و ظرفیت اجتماعی در اداره کل تعاون، کار و رفاه

شکل ۴: مدل مفهومی تحقیق

برازش مدل اندازه گیری

برازش مدل اندازه گیری از طریق شاخص های بارهای عاملی، آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی (CR)^۱، میانگین واریانس استخراج شده (AVE)^۲ و روایی تشخیصی (اگر آ) ^۳، بررسی گردیده است. براساس نتایج تحقیق تمامی بارهای عاملی شاخص ها، بالاتر از ۵ / ۰ و در سطح اطمینان ۹۵ درصد، معنی دار هستند (سطح معنی داری زیر ۰۰۵ / ۰ است) و مقادیر آماره تی خارج از بازه +۱،۹۶ و -۱،۹۶ قرار دادند که نشان دهنده این موضوع است که سازه ها از این لحاظ در سطح مطلوبی قرار دارند.

میانگین واریانس استخراج شده متغیرهای پژوهش

شاخص میانگین واریانس استخراج شده (AVE) نشان می دهد که چه درصدی از واریانس سازه مورد مطالعه تحت تأثیر نشانگرهای آن بوده است. محققان مختلف، حداقل مقدار قابل قبول برای این شاخص را ۰،۵ در نظر گرفتند. جدول (۲) مقادیر واریانس استخراج شده متغیرهای پژوهش را نشان می دهد.

جدول ۲: میانگین واریانس استخراج شده متغیرهای پژوهش

متغیرها	AVE
شرایط علی	۰،۶۳۸
مفوله محوری	۰،۵۳۴
شرایط زمینه ای	۰،۷۶۰
شرایط مداخله گر	۰،۵۸۱
راهبردها	۰،۷۷۴
پیامدها	۰،۶۷۲

منبع: یافته های پژوهش

همان طور که در جدول فوق مشاهده می شود میانگین واریانس استخراج شده مربوط به متغیرهای اصلی پژوهش بالاتر از ۰،۵ می باشد که مناسب بودن این شاخص را نشان می دهد.

ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی متغیرهای پژوهش

ضریب آلفای کرونباخ یکی از متداول ترین روش های اندازه گیری اعتمادپذیری و یا پایایی پرسشنامه است. ضریب آلفای کرونباخ برای سنجش میزان تک بعدی بودن نگرش ها، قضاوت ها، عقاید و سایر مقولاتی که اندازه گیری آن ها آسان نیست به کار می رود.

(CR) نیز بدین منظور به کار می‌رود. حد قابل قبول برای آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی ۰,۷ معرفی شده است. جدول (۳) ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

درواقع می‌خواهیم ببینیم تا چه حد برداشت پاسخگویان از سؤالات یکسان بوده است. در مدل‌سازی معادلات ساختاری علاوه بر شاخص آلفای کرونباخ، شاخص دیگری به نام پایایی ترکیبی

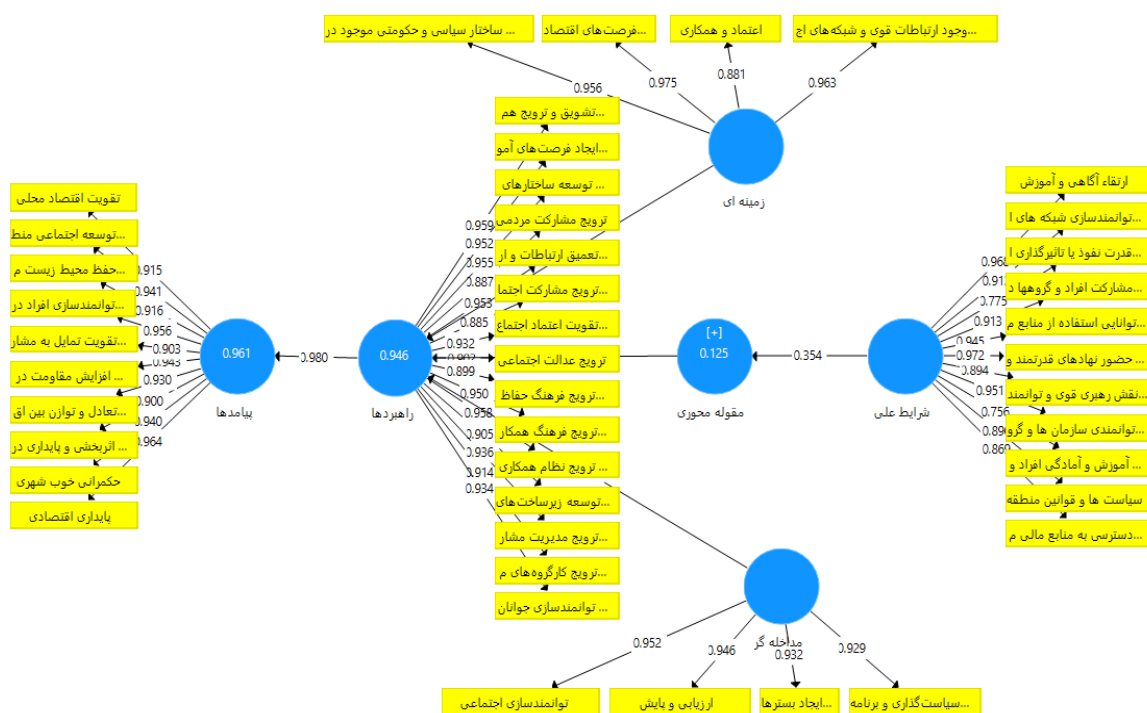
جدول ۳: ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی متغیرهای پژوهش

متغیرها	ضریب آلفای کرونباخ	ضریب پایایی ترکیبی
شرایط علی	۰,۷۴۱	۰,۸۱۵
مقوله محوری	۰,۷۳۳	۰,۸۷۱
شرایط زمینه‌ای	۰,۷۹۶	۰,۸۵۵
شرایط مداخله‌گر	۰,۷۵۴	۰,۸۴۵
راهبردها	۰,۸۳۰	۰,۸۷۱
پیامدها	۰,۷۱۴	۰,۸۰۴

منبع: یافته‌های پژوهش

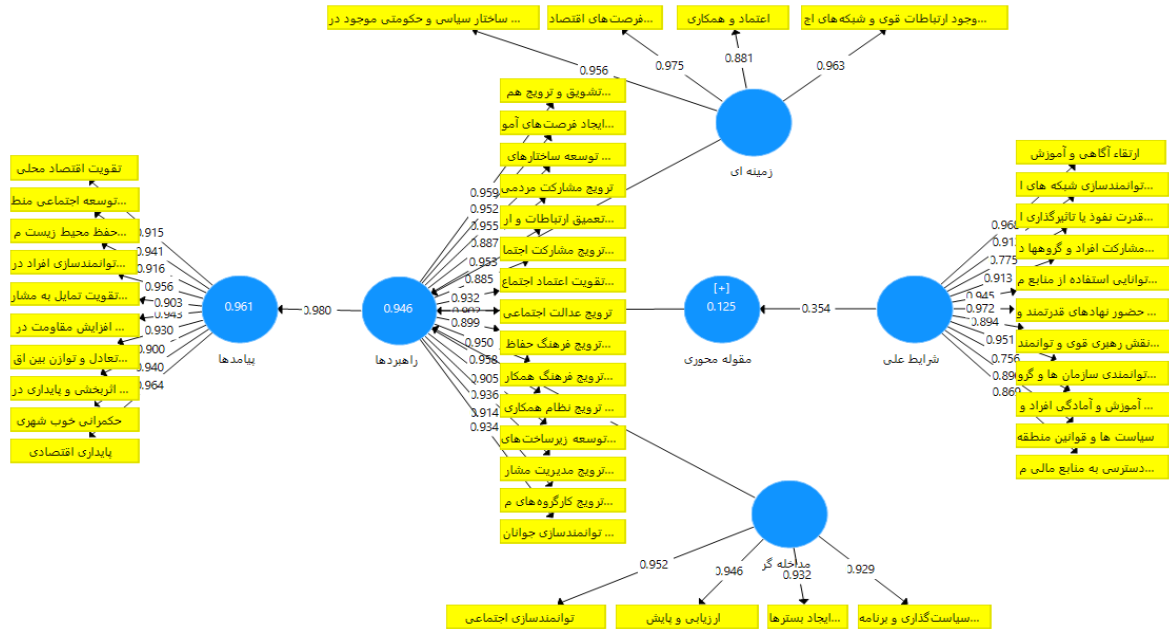
برای خطای ۵ درصد عدد ۱/۹۶ می‌باشد، برای بررسی معنی‌داری از مقایسه مقدار آماره تی روابط با عدد مفروض فوق استفاده می‌گردد. به طوری که اگر مقدار آماره تی از مقدار ۱/۹۶ بیشتر باشد، رابطه نشان داده شده، معنی‌دار است. شکل‌های شماره (۵) و (۶) به ترتیب ضرایب معنی‌داری تی متغیرهای پژوهش و مقدار ضریب مسیر متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهند.

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود عدد آلفای کرونباخ و همچنین مقادیر پایایی ترکیبی متغیرهای اصلی پژوهش بزرگ‌تر از ۰/۷ هستند که نشان‌دهنده مناسب بودن این شاخص‌ها می‌باشد. با توجه به اینکه در نرم‌افزار Smart PLS از مقدار تی برای بررسی معنی‌دار بودن ضرایب استفاده می‌شود و این مقدار

شکل ۵: ضریب معناداری متغیرهای پژوهش

با توجه به شکل (۵) تمامی روابط مدل معنادار است.

شکل ۶: مقدار ضریب مسیر متغیرهای پژوهش

با توجه به خروجی نرم‌افزار، ضرایب مسیر و نتایج مربوط به معنی داری آن‌ها در جدول (۶) نشان داده شده است.

جدول ۴: ضرایب اثرگذاری متغیرها و معناداری آن‌ها

نتیجه	ضریب t	ضریب مسیر	مسیر	
			از متغیر	به متغیر
معنی دار	۲/۳۳۹	۰/۳۵۴	شرایط علی	محوری
معنی دار	۲/۰۲۹	۰/۵۰۶	شرایط زمینه‌ای	راهبردها
معنی دار	۲/۰۰۱	۰/۴۸۸	شرایط مداخله‌گر	راهبردها
معنی دار	۲/۸۸۶	۰/۰۷۵	محوری	راهبردها
معنی دار	۳۲/۰۰۸	۰/۹۸۰	راهبردها	پیامدها

منبع: یافته‌های پژوهش

اقتصاد، اجتماع و محیط‌زیست در منطقه، اثربخشی و پایداری در توسعه پایدار منطقه، حکمرانی خوب شهری و پایداری اقتصادی را به همراه دارند. توسعه پایدار به عنوان یک مفهوم گسترده و اساسی در حوزه‌های مختلف از جمله اقتصاد، محیط‌زیست، اجتماع و فرهنگ مورد توجه قرار گرفته است. این مفهوم با هدف تأمین نیازهای نسل حاضر بدون اینکه تأثیرات آن بر نیازهای نسل‌های آتی و یا محیط‌زیست را تهدید کند، مطرح می‌شود. توسعه پایدار بیش از یک دهه است که به‌عنوان یک موضوع مورد توجه قرار

بر اساس مدل طراحی شده در این تحقیق نقش تعاون در توسعه پایدار منطقه‌ای بر اساس مدل ظرفیت اجتماعی اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمان تحت تأثیر شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر و کنش‌ها و تعاملات، پیامدهایی شامل تقویت اقتصاد محلی، توسعه اجتماعی منطقه، حفظ محیط‌زیست منطقه، توانمندسازی افراد در منطقه، تقویت تمایل به مشارکت در فرآیند توسعه پایدار منطقه، افزایش مقاومت در برابر تحولات و تغییرات موجود در منطقه، تعادل و توازن بین

۳. ابعاد اجتماعی: این شامل افزایش انصاف اجتماعی، حفظ حقوق انسانی، ارتقاء سلامت و آموزش به صورت عادلانه می‌شود.

۴. ابعاد فرهنگی: توسعه پایدار به حفظ و تقویت هویت‌ها و فرهنگ‌های محلی اهمیت می‌دهد و تأکید دارد که توسعه باید با رویکردی هماهنگ با ارزش‌ها و اعتقادات محلی انجام شود. این ابعاد نشان‌دهنده ویژگی‌های گوناگون توسعه پایدار است که نیازمند به تعامل و هماهنگی بین جوانب مختلف این مفهوم است. مؤلفه‌های شناسایی شده در مدل تحقیق بر اساس ابعاد توسعه پایدار به شرح ذیل طبقه‌بندی می‌شود:

گرفته و مفاهیم آن توسط سازمان‌ها، دولت‌ها و جوامع مدنی در سراسر جهان بحث و بررسی می‌شود. این مفهوم تأثیری عمیق بر سیاست‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی دارد. توسعه پایدار از ابعاد مختلفی تشکیل شده است که شامل موارد زیر می‌شود:

۱. ابعاد محیطی: این شامل حفاظت از منابع طبیعی، کاهش آلودگی و حفظ تنوع زیستی می‌شود.

۲. ابعاد اقتصادی: توسعه پایدار به دنبال ایجاد رشد اقتصادی مستدام، ایجاد فرصت‌های اشتغال و سرمایه‌گذاری‌های مؤثر و مفید برای جامعه است.

جدول ۵: انطباق مقوله‌های فرعی شناسایی شده با ابعاد توسعه پایدار منطقه‌ای

ابعاد توسعه پایدار	مقوله‌های فرعی شناسایی شده در مدل
ابعاد محیطی	حفظ محیط‌زیست منطقه تعادل و توازن بین اقتصاد، اجتماع و محیط‌زیست در منطقه
ابعاد اقتصادی	تقویت اقتصاد محلی پایداری اقتصادی تعادل و توازن بین اقتصاد، اجتماع و محیط‌زیست در منطقه اثربخشی و پایداری در توسعه پایدار منطقه
ابعاد اجتماعی	توسعه اجتماعی منطقه توانمندسازی افراد در منطقه - تقویت تمایل به مشارکت در فرآیند توسعه پایدار منطقه - افزایش مقاومت در برابر تحولات و تغییرات موجود در منطقه تعادل و توازن بین اقتصاد، اجتماع و محیط‌زیست در منطقه
ابعاد فرهنگی	حکمرانی خوب شهری

۶. ترویج مشارکت اجتماعی در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری: ایجاد فرصت‌هایی برای مشارکت اجتماعی در فرآیندهای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری مرتبط با توسعه منطقه‌ای.

۷. ترویج مسئولیت‌پذیری اجتماعی: افزایش آگاهی از مسئولیت‌پذیری اجتماعی و اثرگذاری مثبت اقدامات فردی و گروهی بر روی توسعه پایدار.

با توجه به موارد فوق پیشنهاد می‌شود:

۱. ترویج فرهنگ همکاری: ایجاد فرهنگی از همکاری و تعامل میان افراد و انگیزه‌دهی آن‌ها برای مشارکت فعال در فعالیت‌های تعاونی.
۲. تشکیل انجمن‌ها و تیم‌های کاری: به عنوان یک راهبرد عمده برای استفاده از ظرفیت‌های اجتماعی، می‌توان انجمن‌ها و تیم‌های کاری را برای انجام پروژه‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای تشکیل داد.
۳. تسهیل در تبادل دانش و تجربیات: ایجاد فضاهایی برای تبادل دانش و تجربیات بین افراد و گروه‌های مختلف، مانند کارگاه‌ها، نشست‌های توسعه و آموزش‌های مشترک.
۴. ترویج کسب و کارهای اجتماعی: پشتیبانی از ایجاد و تقویت کسب و کارهای اجتماعی که با هدف توسعه پایدار و اشتغال در منطقه فعالیت می‌کنند.
۵. توسعه زیرساخت‌های اجتماعی: سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های اجتماعی مانند آموزش و بهداشت، که می‌تواند به توسعه پایدار منطقه‌ای کمک کند.

منابع

احمدی بنی، رسول، غمامی، سید محمد مهدی، عطریان، فرامرز، (۱۴۰۱)، اصل مردم محوری با تأکید بر تعاونی‌ها در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، مجله: رهیافتهای نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی» زمستان ۱۴۰۱ - شماره ۸ رتبه A) دانشگاه آزاد (از ۴۸ تا ۶۴)

رستگار، محمد، تقی پوریان، محمدجواد، پورپاشا، محمد مهدی، کیاکجوری، داود، (۱۴۰۱)، ارائه مدل کیفی رقابت‌پذیری شرکت‌های تعاونی بر مبنای اصول تعاون با رویکرد فراترکیب، مجله: راهبردهای توسعه روستایی «

- Bourdieu, Pierre. 1986. The forms of capital. In *Handbook of theory and research for the sociology of education*. Edited by J. G Richardson, 241–248. New York: Greenwood.
DOI:10.1002/9780470755679.ch15
<https://doi.org/10.1002/9780470755679.ch15>
- Burt, Ronald S. 2000. The network structure of social capital. *Research in Organizational Behavior* 22:345–423.
DOI: 10.1016/S0191-3085(00)22009-1
[https://doi.org/10.1016/S0191-3085\(00\)22009-1](https://doi.org/10.1016/S0191-3085(00)22009-1)
- Coleman, James S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94, S95–S120.
<http://www.jstor.org/stable/2780243>
- Cornwell, Benjamin , & Eads, Alicia (2019). Social Capital. *obo in Sociology*. doi: 10.1093/obo/9780199756384-0076
<https://doi.org/10.1093/obo/9780199756384-0076>
- Drew, Chris. (September 9, 2023). The 3 Types of Social Capital (Bridging, Bonding & Linking). *Helpful Professor*.
<https://helpfulprofessor.com/types-of-social-capital/>
- Foley, R., & Gamble, C. (2009). The ecology of social transitions in human evolution. *Philosophical transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological sciences*, 364(1533), 3267–3279.
<https://doi.org/10.1098/rstb.2009.0136>
- Fukuyama, F. 1995. *Trust: The social virtues and the creation of prosperity*. New York: Free Press. (ISBN-10):0684825252 (ISBN-13): 978-0684825250
- Jurgensen, J., Peñaherrera-Aguirre, M. (2022). Human Cooperation. In: Vonk, J., Shackelford, T.K. (eds) *Encyclopedia of Animal Cognition and Behavior*. Springer, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-319-55065-7_2119
- زمستان ۱۴۰۱ - شماره ۳۶ رتبه علمی-ترویجی (وزارت علوم (از ۵۲۵ تا ۵۳۹)
- علی اکبری، اسماعیل. شاطریان، محسن. شیخ زاده، فاطمه. (۱۳۹۸). *سنجش ظرفیت اجتماعی در پذیرش اصول رشد هوشمند در نواحی شهری (مطالعه موردی: کاشان)*. پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری. دوره ۷. شماره ۲.
- گوهری، جبار ؛ تقوایی، مسعود؛ رامشت، محمدحسین، (۱۴۰۲). *سناسایی و تحلیل پیشران‌های مؤثر بر توسعه پایدار کلان‌شهر کرمانشاه با رویکرد سناریو مینا، مجله: جغرافیا و پایداری محیط « پاییز ۱۴۰۲ - شماره ۴۸ رتبه ب*
- یوسفی، محرم، فلاح تبار، ناصر، استعلاجی، علیرضا، بررسی و ارزیابی ساختار شهری با رویکرد توسعه پایدار (مورد مطالعه: شهر اردبیل)، *مجله: تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی « زمستان ۱۴۰۲ - شماره ۷۱*
- Apicella, Coren L., & Silk, Joan B. (2019). The evolution of human cooperation. *Current Biology, Volume 29, Issue 11, 3 June 2019, Pages R447-R450*.
<https://doi.org/10.1016/j.cub.2019.03.036>
- Amador, J. A., Manuel Redondo, J., Olivar-Tost, G., Erazo, Ch.,(2021), *Cooperation-Based Modeling of Sustainable Development: An Approach from Filippov's Systems, Hindawi Complexity, Volume 2021, Article ID 4249106, 16 pages*
<https://doi.org/10.1155/2021/4249106>
- Amelia1, R S Wahyuni1, A., Ariga Felicia, R., Preveena, A.,(2018), *Relationship between family support with quality of life among type 2 diabetes mellitus patients at Amplas primary health care in Medan, Indonesia, Journal of Physics: Conference Series, Volume 1116, Issue 5*
- Boyd, R., & Richerson, P. J. (2009). Culture and the evolution of human cooperation. *Philosophical transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological sciences*, 364(1533), 3281–3288.
<https://doi.org/10.1098/rstb.2009.0134>

- Yann (2022), Regional cooperation and integration in support of a sustainable development-oriented multilateral trading system, March 2022. Bangkok
- Melis, A. P., & Semmann, D. (2010). How is human cooperation different? *Philosophical transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological sciences*, 365(1553), 2663–2674. <https://doi.org/10.1098/rstb.2010.0157>
- Putnam, Robert D. 1993. *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton, NJ: Princeton Univ. Press. ISBN: 9780691037387
- Tomasello, Michael. Melis, Alicia P. Tennie, Claudio. Wyman, Emily. Herrmann, Esther. (2012). Two Key Steps in the Evolution of Human Cooperation. *The Interdependence Hypothesis*. *Current Anthropology*, Volume 53, Number 6 December 2012. <https://doi.org/10.1086/668207>
- Lafont, J., Ramon Saura, J., Ribeiro-Soriano, D., (2023), The role of cooperatives in sustainable development goals: A discussion about the current resource curse, *Resources Policy*, Volume 83, 2023, 103670, ISSN 0301-4207, <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2023.103670>.
- Lin, K. C. (2014). The dynamics of organizational problem solving and the influence of social capital based on an agent-based model. <https://storify.com/clkoh/embracing-4c-s-super-skills-for-the-21st-century>
- Lin, Nan. 2001. *Social capital: A theory of social structure and action*. Cambridge, UK: Cambridge Univ. Press. DOI:10.1017/CBO9780511815447 <https://doi.org/10.1017/CBO9780511815447>
- Lee, Yern Fai; Anukoonwattaka, Witada; Taylor-Strauss, Heather and Duval,

The Role of Cooperation in Regional Sustainable Development and Social Capacity

(Case of study: General Directorate of Cooperation, Labor and Social Welfare of Kerman Province)

Somsyeh Soleimani¹, Sanjar Salajegheh², Mohammadjalal Kamali³, Samaneh Mehdizadeh⁴

¹Ph.D. student, Department of Public Administration/ Comparative Studies and Development Studies, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran.

²Associate Professor, Department of Public Administration/ Comparative Studies and Development, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran

³Assistant Professor, Department of Public Administration, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran

⁴Instructor, Department of Public Administration/ Comparative Studies and Development, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran

Abstract

Purpose of this research is to evaluate the role of cooperation in regional sustainable development based on the social capacity model and it was done in a mixed (qualitative quantitative) way. qualitative part was conducted using the Foundation's data approach with 15 experts in the field of development and cooperation and targeted and snowball sampling. In qualitative part, after 3 stages of open, central and selective coding, model including 6 main categories, 45 sub-categories and 260 concepts was presented. In the quantitative part, PLS approach was used to validate the model. statistical population of this research is the Ministry of Cooperation, Labor and Social Welfare and its affiliated organizations, and General Administration of Kerman was selected. the number of experts, assistants and managers of this General Department is 250 people, all of whom were selected as research samples. To collect data in the quantitative part, a researcher-made questionnaire based on a model containing 45 items were used in the form of 5-point Likert scale. results of the quantitative section showed that the causal conditions had an effect on the central category and intervening conditions, the contextual conditions and the central category had an effect on the strategies; Also, strategies affect the consequences of evaluating the role of cooperatives in regional sustainable development based on the social capacity model of the General Directorate of Cooperatives affects work and social welfare in Kerman province. The results show that the model of this research is suitable for the awareness of managers in the field of concepts and categories affecting the evaluation of the role of cooperation in sustainable regional development based on the social capacity model.

Keywords: cooperation, regional sustainable development, social capacity, mixed approach, foundational data theory, Partial Least Squares (PLS).